

Interpolačná lemma

zopakovanie

Vlastnosti jednoduchého dôsledku:

- Každý podgraf grafu je jeho jednoduchým dôsledkom.
- Graf je jednoduchým dôsledkom každej svojej inštancie.

Interpolation lemma:

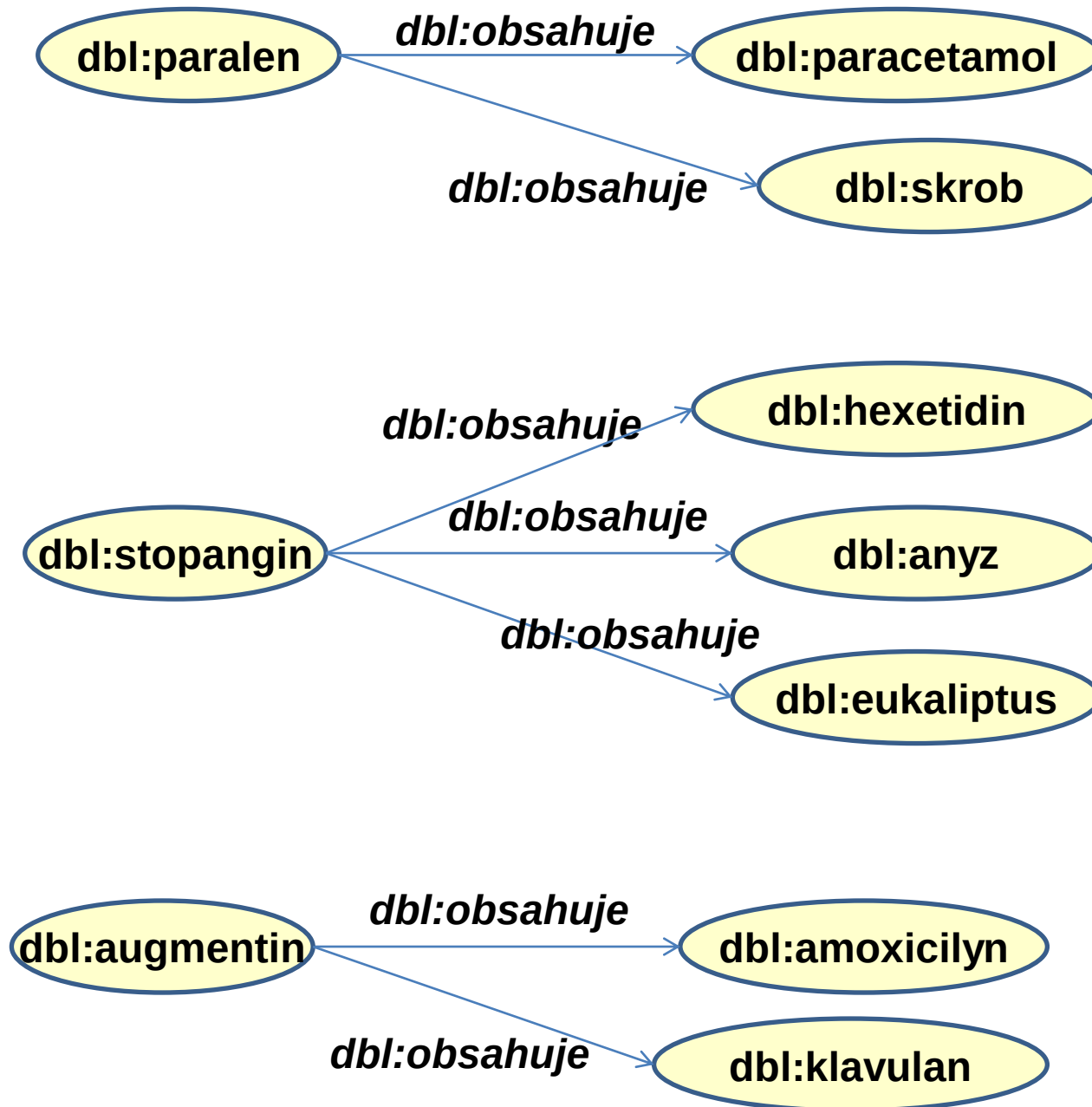
Graf E je jednoduchým dôsledkom grafu G práve vtedy, keď existuje inštancia grafu E, ktorá je podgrafom G.

Dôkaz: nájdete v <http://www.w3.org/TR/rdf11-mt/#proofs-of-some-results-informative>

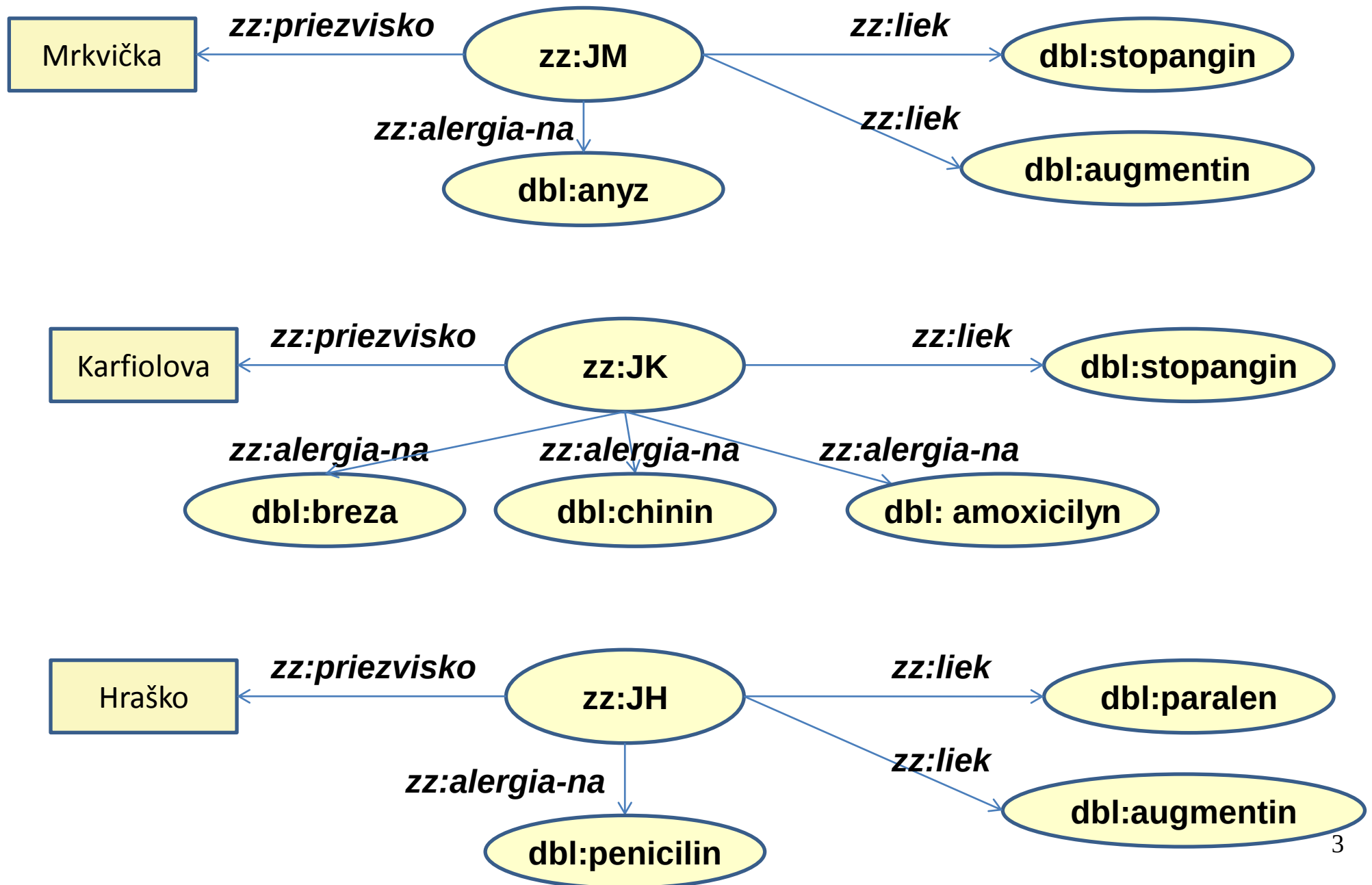
Táto lemma kompletne charakterizuje jednoduchý dôsledok len pomocou syntaktických pojmov.

Zároveň dáva návod ako zistiť či jeden graf vyplýva z druhého.

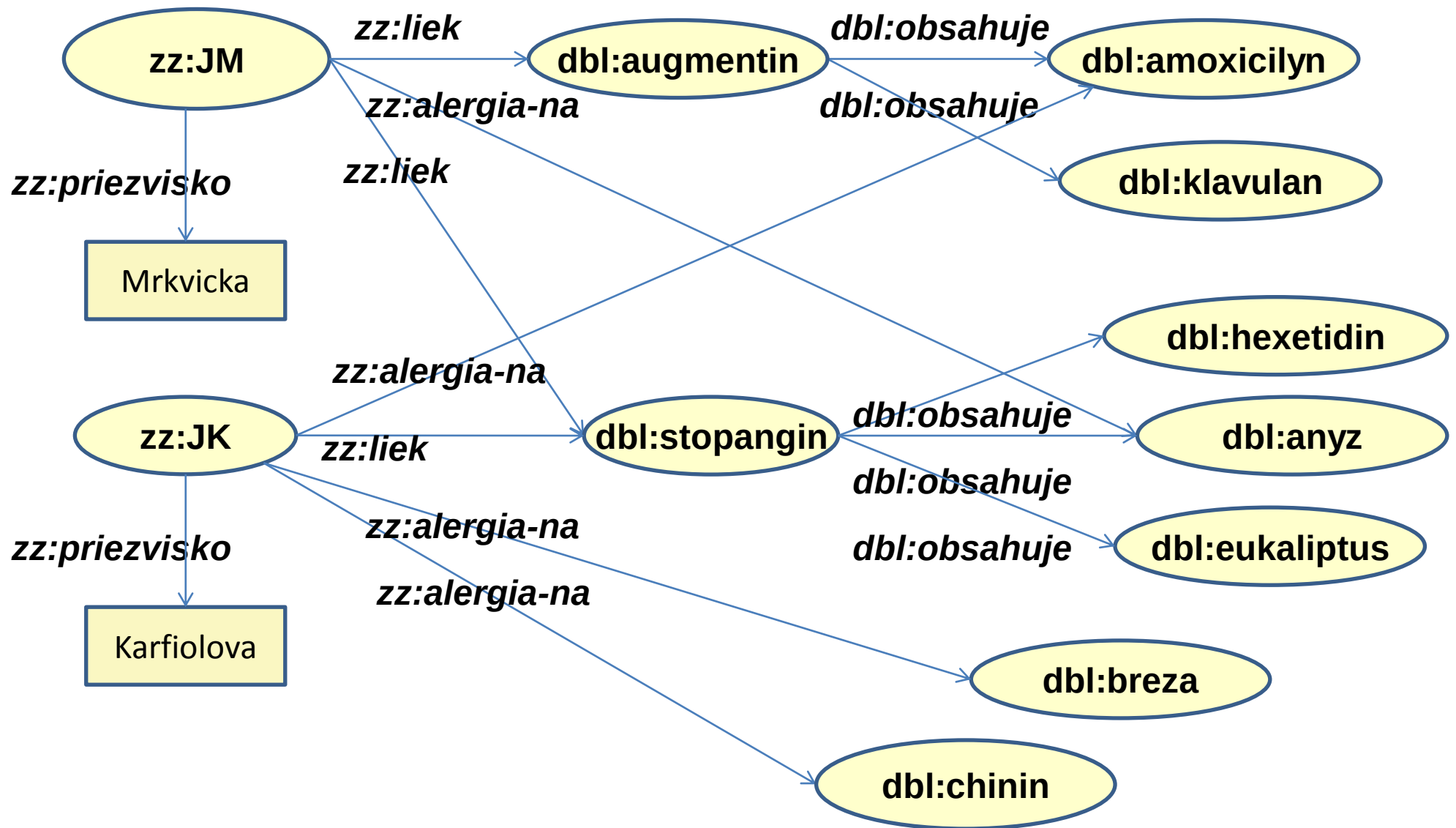
Príklad - databáza liekov

Príklad - zdravotné záznamy

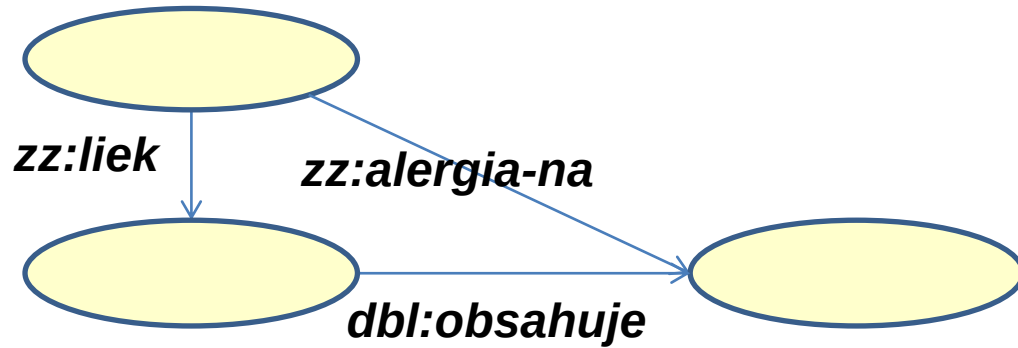
Príklad - zlúčené databázy

nema niektorý pacient predpisany liek, ktorý by mohol spôsobiť alergickú reakciu? ⁴

Príklad - hypotéza

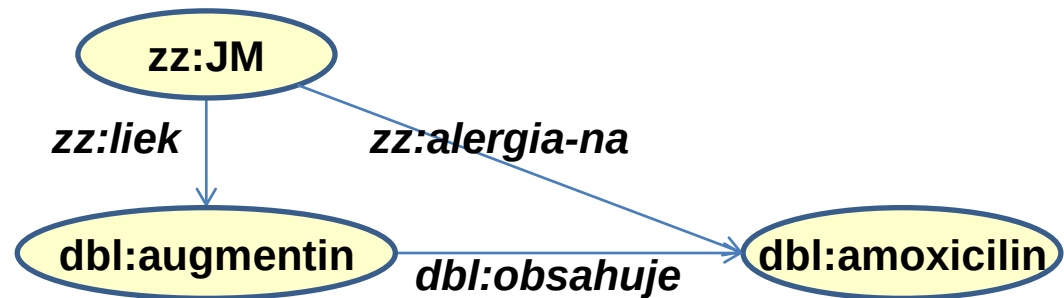
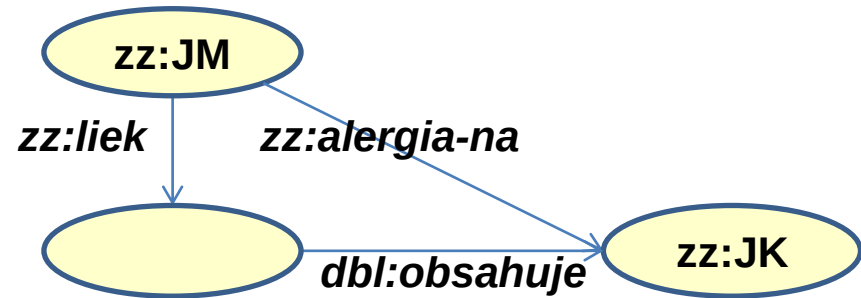
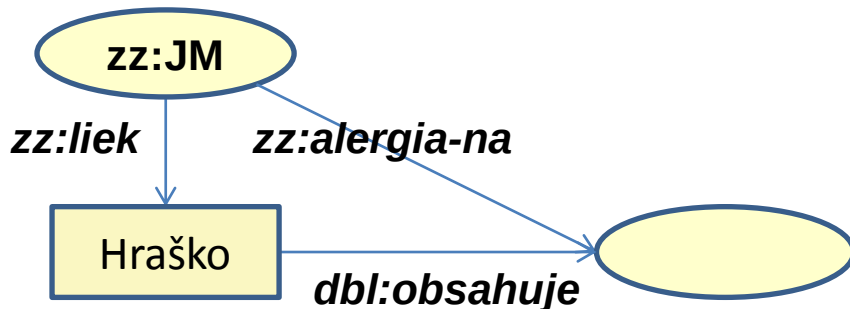
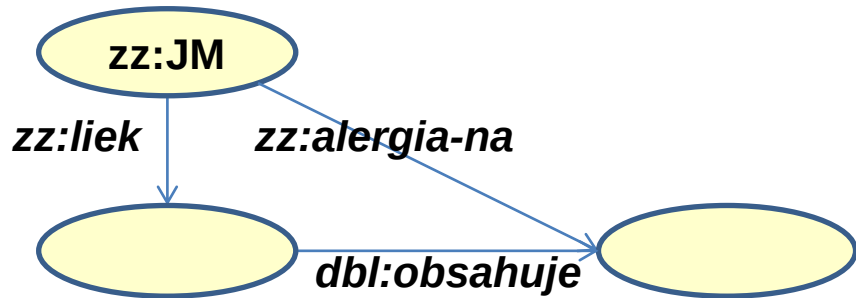
Graf hypotézy H:

Algoritmus:

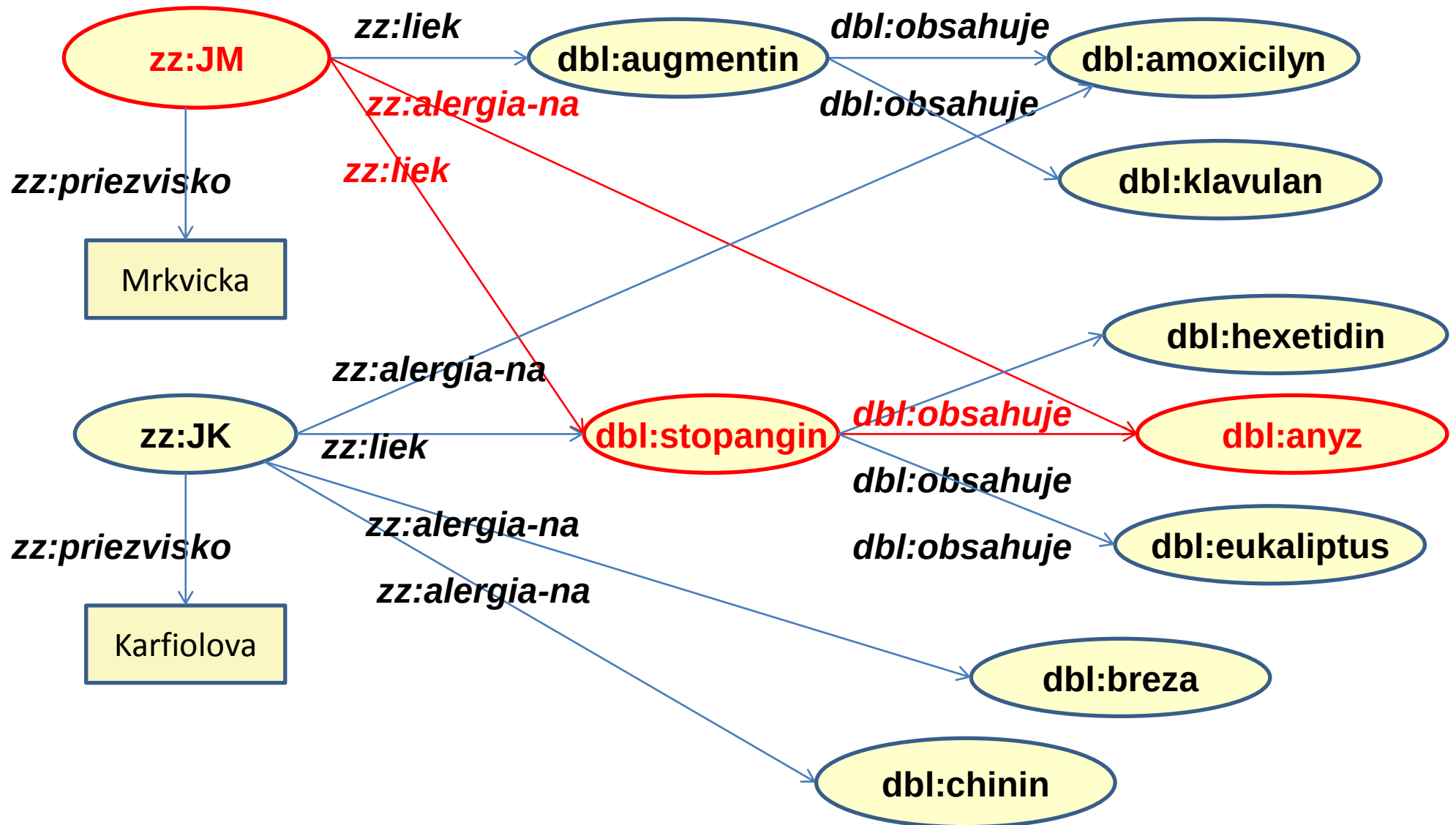
```
for each K in instancia(H):  
    if K je_podgraf G:  
        return True  
return False.
```

Inštancie grafu H:

žiadna z týchto nie je podgrafom G, ale tomto prípade jedna naozaj existuje...

Match

Izomorfizmus a logická ekvivalencia grafov

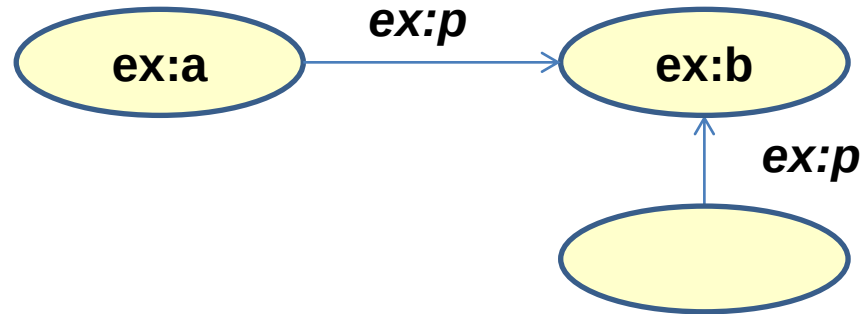
ešte raz

Nech grafy **G** a **F** sú **izomorfné**, teda sú si navzájom inštanciami. Z interpolačnej lemy vyplýva, že sú potom aj **logicky jednoducho ekvivalentné**.

Ako ukazuje nasledujúci príklad, opačné tvrdenie platiť nemusí:

F

ex:a ex:p ex:b .
_:y ex:p ex:b .

G

ex:a ex:p ex:b .

G a F su logicky ekvivalentné, ale nie izomorfné (ukážte) .

F obsahuje svoju inštanciu - Graf G, ako podgraf, teda ho z logického hladiska môžeme zredukovať na tento podgraf a ostatne trojice vypustiť – sú redundantné.

Štíhle (lean) grafy

Ak **graf obsahuje svoju inštanciu ako podgraf**, môžeme ho z logického hľadiska zredukovať na tento podgraf, a ostatné trojice z neho vypustiť – sú redundantné.

Definícia: **Štíhly graf** (lean) je graf, ktorý neobsahuje žiadnu svoju inštanciu ako vlastný podgraf.

Tvrdenie: Dva štíhle grafy sú jednoducho logicky ekvivalentné práve vtedy, keď sú izomorfné.

Príklad:

ex:a ex:p _:x .
_:y ex:p _:x .

nie je lean graf. Ktoré tvrdenie možno vynechať? Zdôvodnite

Príklad

Je nasledujúci graf tiež non-lean?

ex:a ex:p _:x .
_:x ex:p _:x .

Algoritmus jednoduchéj dedukcie

Ak báza znalostí, obsahuje trojicu reprezentujucu informáciu, ktorá však logicky vyplýva z ostatných - je ich dôsledkom, potom môžeme túto trojicu z bázy znalostí vypustiť – logický význam KB sa nezmení.

*Plati to však aj naopak: **Implicitné** dôsledky KB, t.j. fakty, ktoré síce nie sú **explicitne** vyjadrené v KB ale z nej logicky vyplývajú, môžeme do KB pridať.*

*To nám umožňuje navrhnúť modifikáciu algoritmu (overovania dôsledku) založenú na **dedukcii**: Namiesto toho aby sme generovali instance H a overovali či nie sú podgrafom G, môžeme do grafu G pridávať jeho logické dôsledky a skúšať či H nie je podgrafom rozšíreného grafu.*

Algoritmus jednoduchéj dedukcie:

Nech D je zoznam všetkých trojíc, ktoré sú jednoduchým dôsledkom G
ale nie sú v G.

do:

if K je_podgraf G:

return True

else

vyber trojicu z D a pridaj ju do G

return False.

ako však generovať zoznam D?

Pravidlo jednoduchéj dedukcie

Čo sú dôsledky v jednoduchéj interpretácii? Pripomeňme si:

1. Každý podgraf grafu je jeho jednoduchým dôsledkom – **podgraf netreba pridávať**
2. Graf je jednoduchým dôsledkom každej svojej inštancie.

Druhé tvrdenie nám dáva jednoduchý návod ako generovať užitočné dôsledky:

Ak v trojici nahradíme subjekt alebo objekt novým prázdny uzlom dostaneme novú trojicu, ktorá je jednoduchým dôsledkom pôvodnej trojice. Pôvodna trojica je totiž jej inštanciou.

Pravidlo jednoduchéj dedukcie

- pre objekt:

$ex:s \quad ex:p \quad ex:o.$

$ex:s \quad ex:p \quad \_ :x$

Vyjadrené v jazyku predikátovej logiky pravidlo hovorí: $p(s,o) \Rightarrow (\exists x) p(s,x)$

- pre subjekt:

$ex:s \quad ex:p \quad ex:o.$

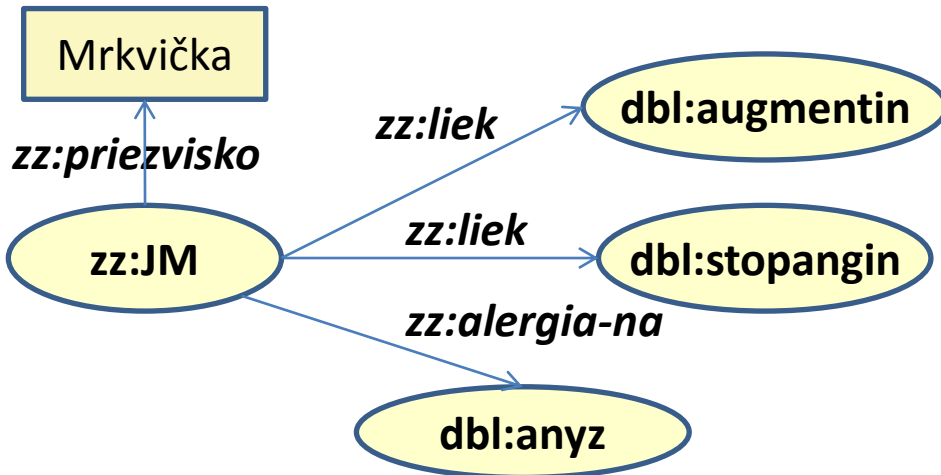
$\_ :x \quad ex:p \quad ex:o$

vyjadrené v jazyku predikátovej logiky: $p(s,o) \Rightarrow (\exists x) p(x,o)$

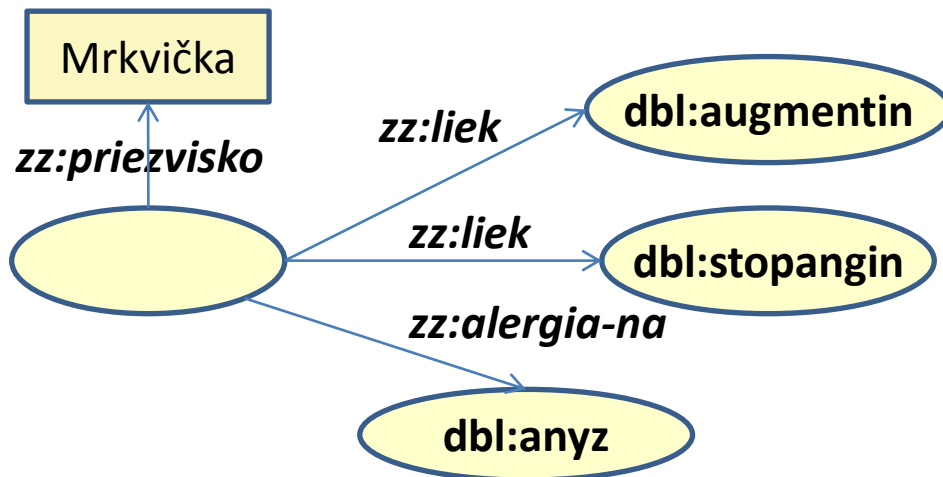
Algoritmus jednoduchéj dedukcie

To isté môžeme urobiť s každým uzlom grafu:

Vezmeme podgraf obsahujúci všetky hrany v ktorých sa uzol nachádza, vytvoríme nový prázdny uzol a nahradíme ním pôvodný uzol vo všetkých trojiciach podgrafu. Výsledný podgraf bude jednoduchým dôsledkom pôvodného grafu.

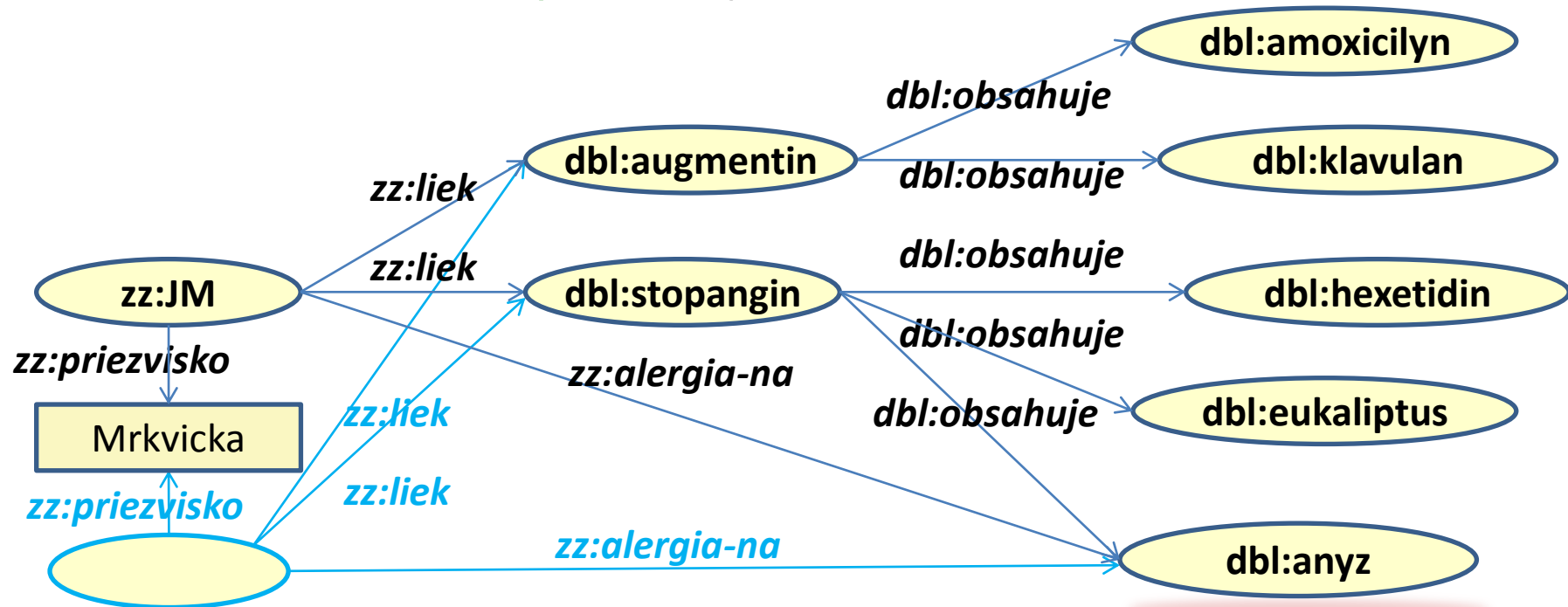
zz:JM   **zz:priezvisko**   **"Mrkvička";**
zz:liek   **dbl:augmentin;**
zz:liek   **dbl:stopangin;**
zz:alergia-na   **dbl:anyz.**

_ :x1   **zz:priezvisko**   **"Mrkvička";**
zz:liek   **dbl:augmentin;**
zz:liek   **dbl:stopangin;**
zz:alergia-na   **dbl:anyz.**

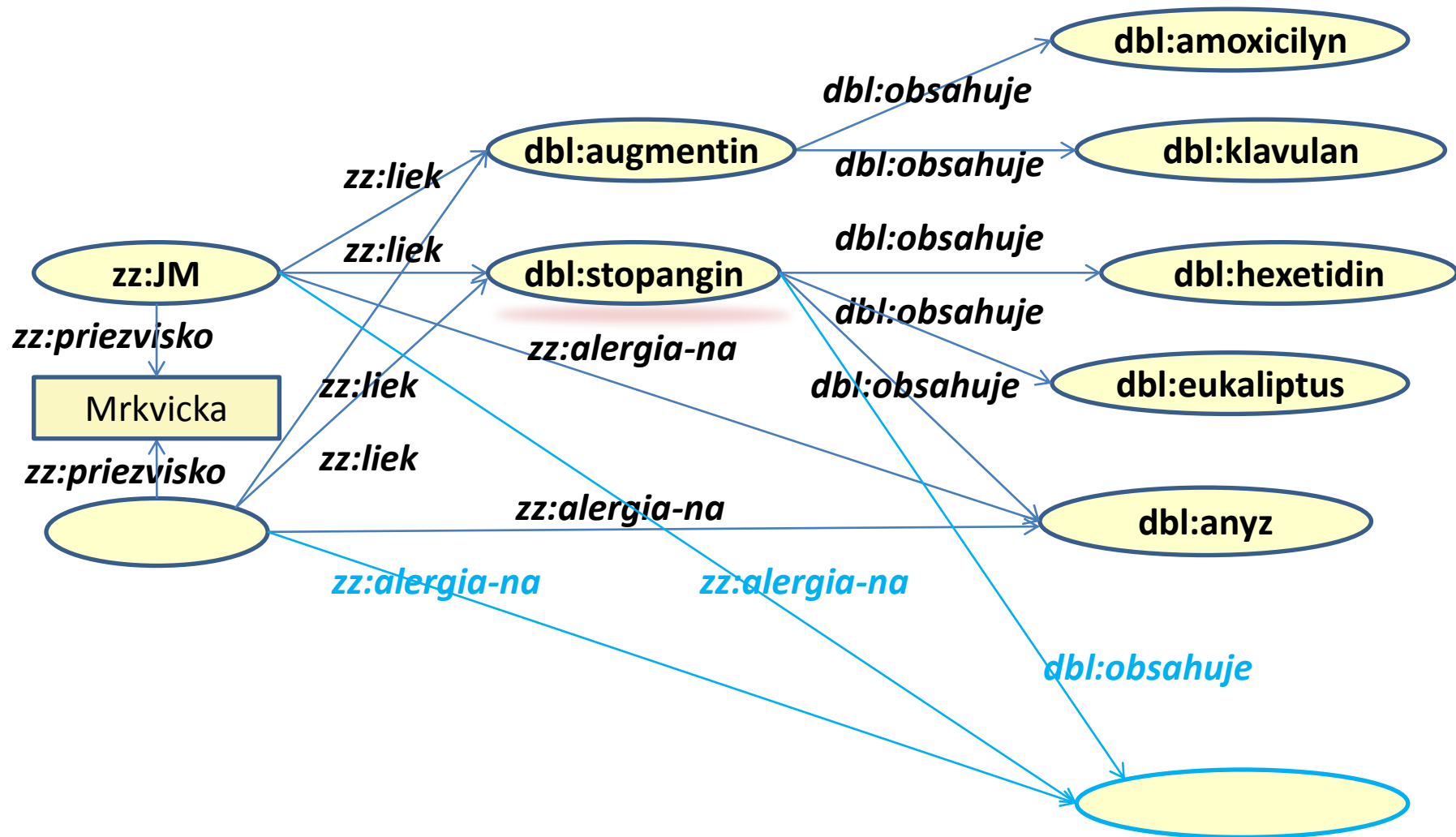
Algoritmus jednoduché dedukcie – príklad

Takto vygenerované trojice – dôsledky môžeme pridať do grafu a to isté následne urobiť s ďalším uzlom - napr. `dbl:anyz`

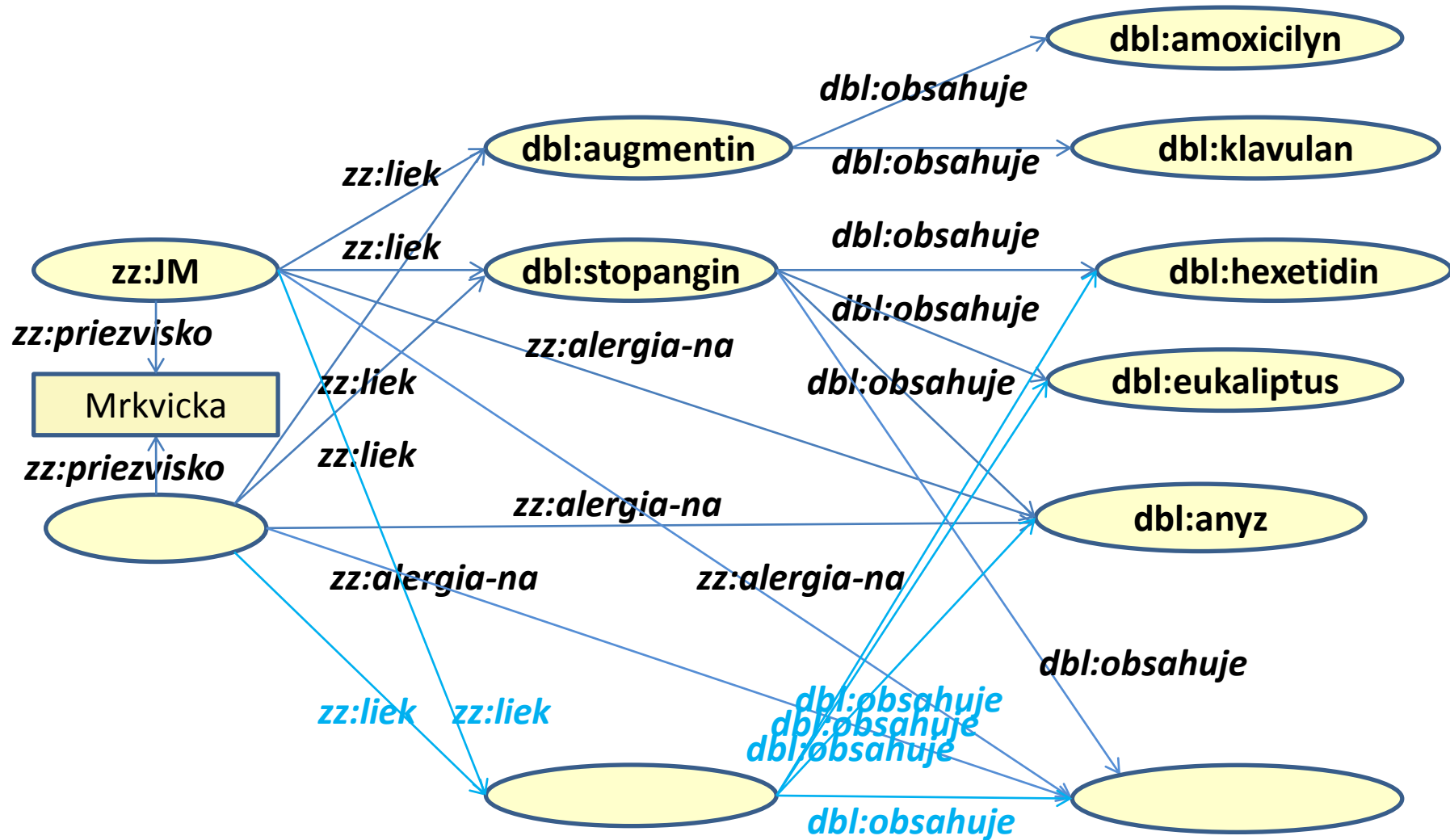
Algoritmus jednoduché dedukcie – príklad

A teraz s uzlom dbl:stopangin

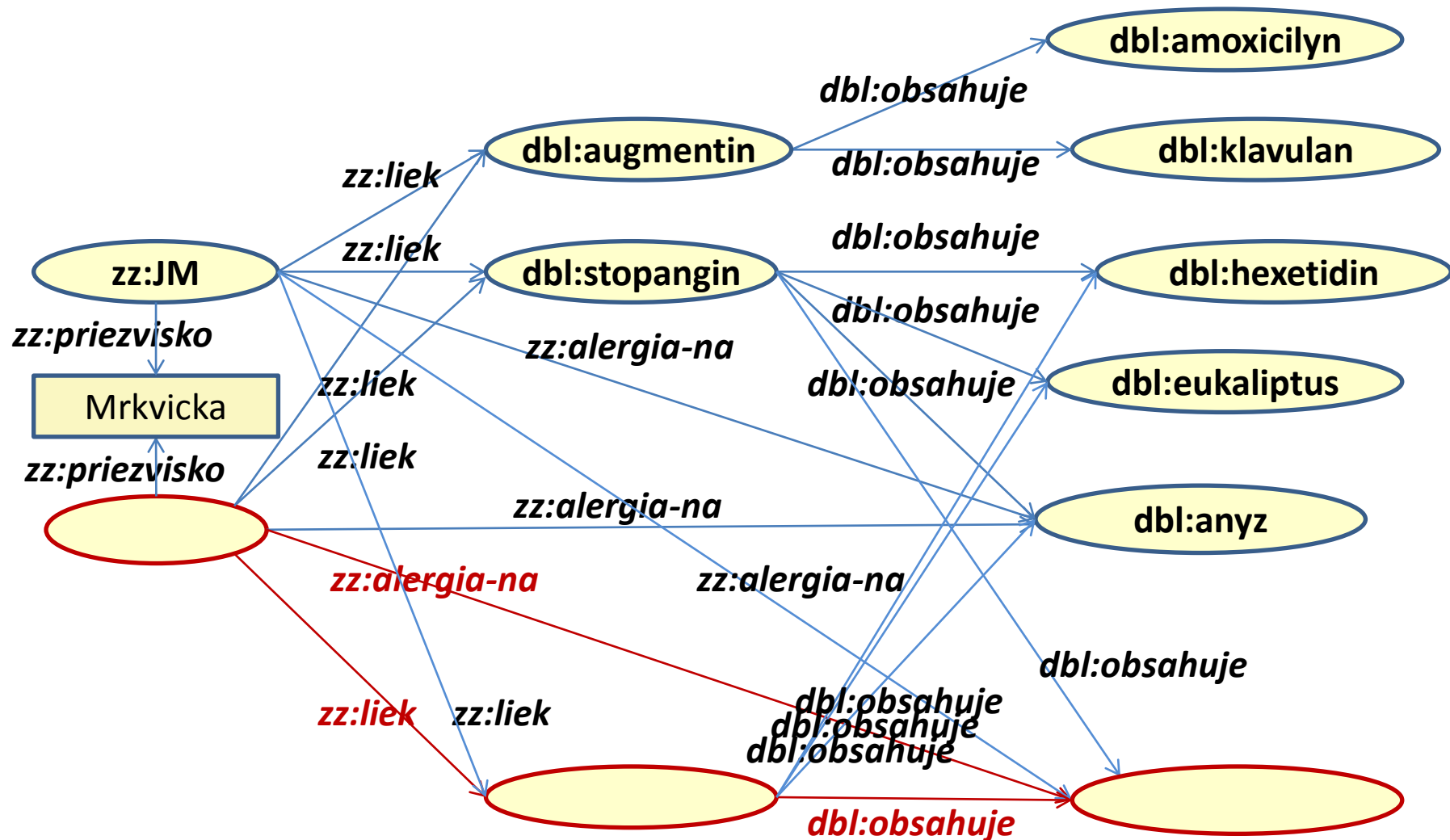
Algoritmus jednoduché dedukcie – príklad

A teraz s uzlom dbl:stopangin

Algoritmus jednoduchéj dedukcie – príklad

A máme hľadaný dôsledok

Algoritmus jednoduchéj dedukcie

Pravidlo jednoduchéj dedukcie dáva návod na **korektný algoritmus**, ktorý sa pokúša overiť či jeden graf je logickým dôsledkom iného grafu v jednoduchéj interpretácii.

Algoritmus jednoduchéj dedukcie:

- Vychádzajúc z grafu G postupne ho rozširujeme o trojice na základe jednoduchého dedukčného pravidla.
  - Ak rozšírený graf obsahuje graf H ako podgraf, potom algoritmus skončí konštatovaním $G \models H$.
  - Ak už nie je možné ďalej pridať použitím pravidla nové trojice do G a H algoritmus skončí.

Veta: Graf H je jednoduchým logickým dôsledkom grafu G , ak G môže byť rozšírený aplikovaním jednoduchého dedukčného pravidla do grafu G' , ktorý obsahuje H ako podgraf.

Dôsledok: Algoritmus jednoduchéj dedukcie je **korektná a úplná** procedúra pre určenie či jeden graf je jednoduchým logickým dôsledkom iného grafu.

Ďalšie dedukčné pravidlá a rôzne triedy interpretácií

Spracované podľa

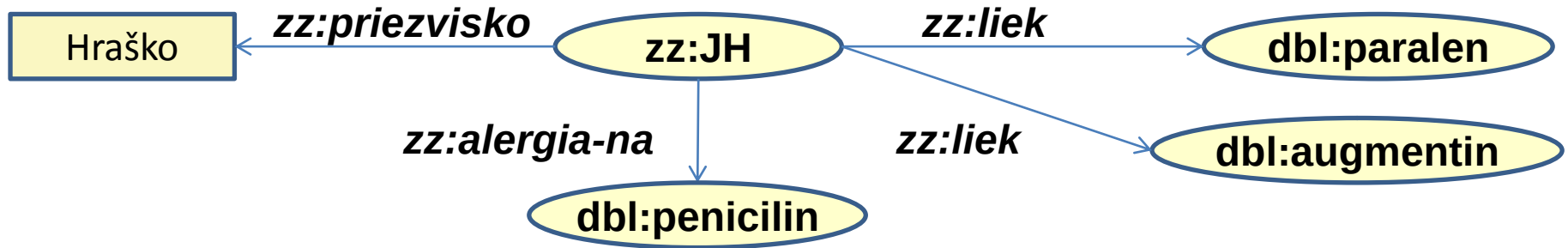
dokumentov W3C

- <http://www.w3.org/TR/rdf11-mt/>

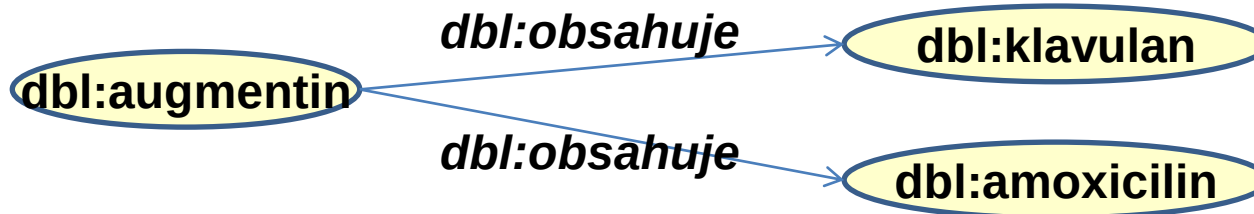
a prednášok

- <http://www.inf.tu-dresden.de/content/institutes/ki/cl/study/summer14/fswt/slides/FSWT2014-L4-RDSF-Semantics.pdf>

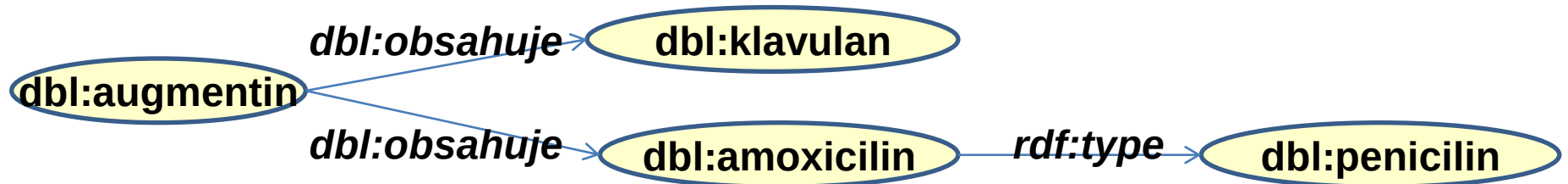
Pokračovanie príkladu

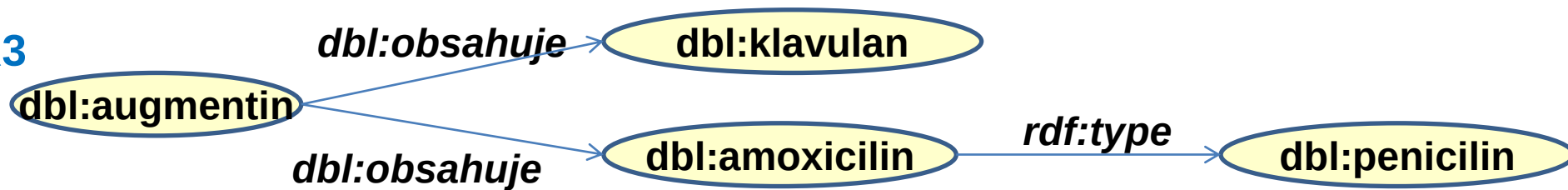
Databaza liekov GR2

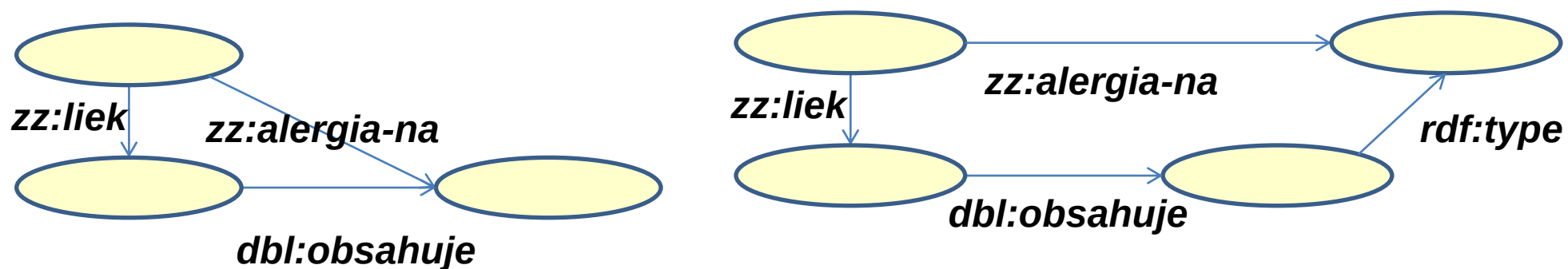
GR3

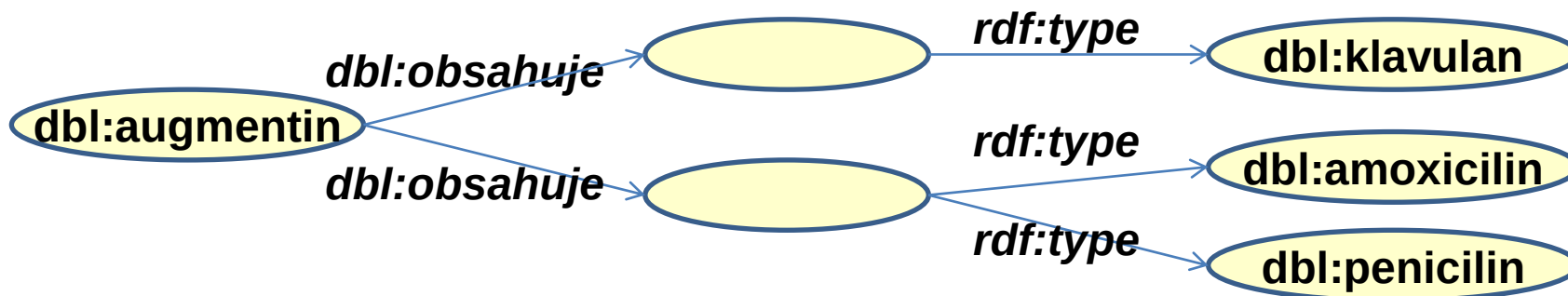
GR3

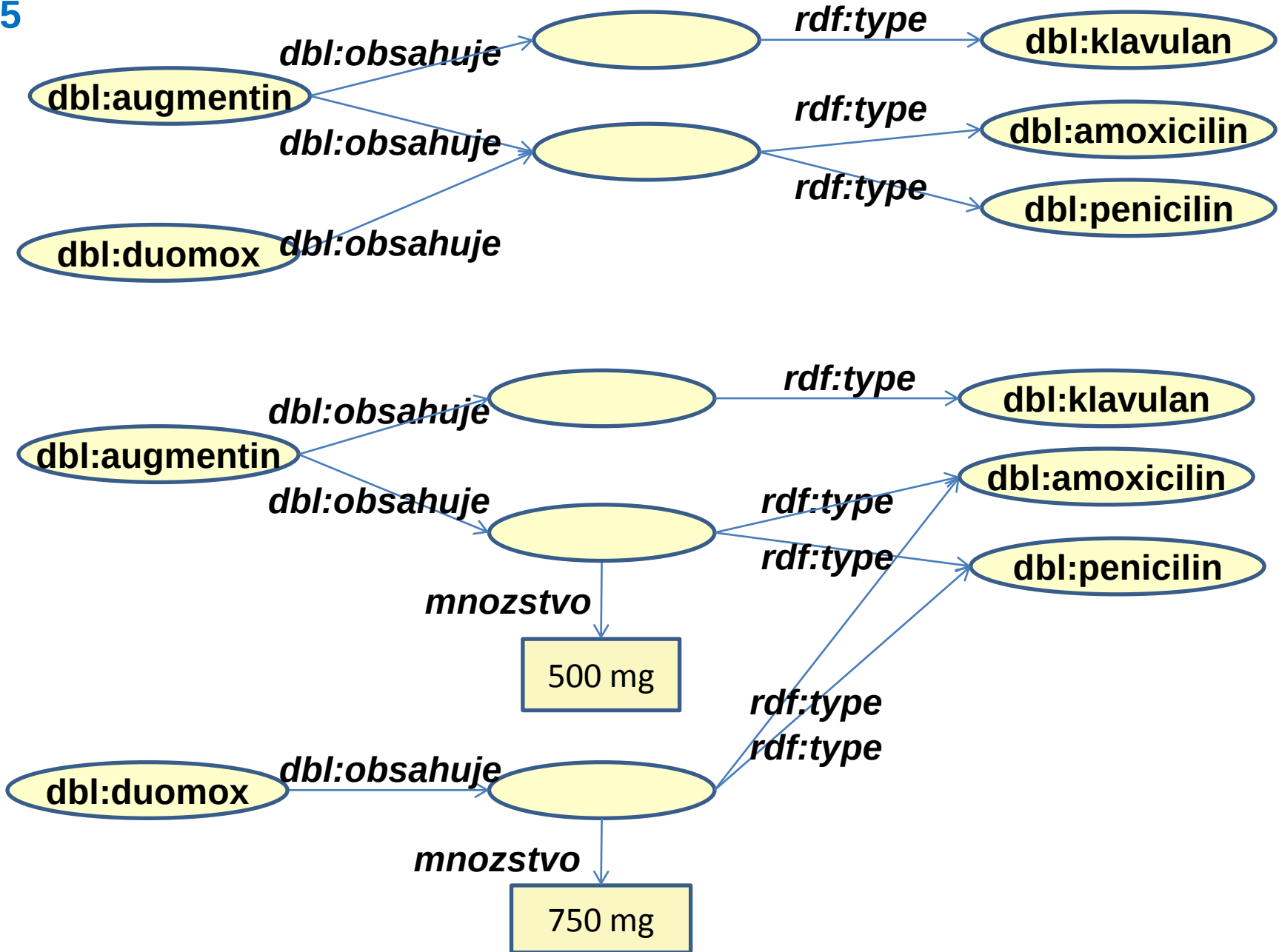
H3

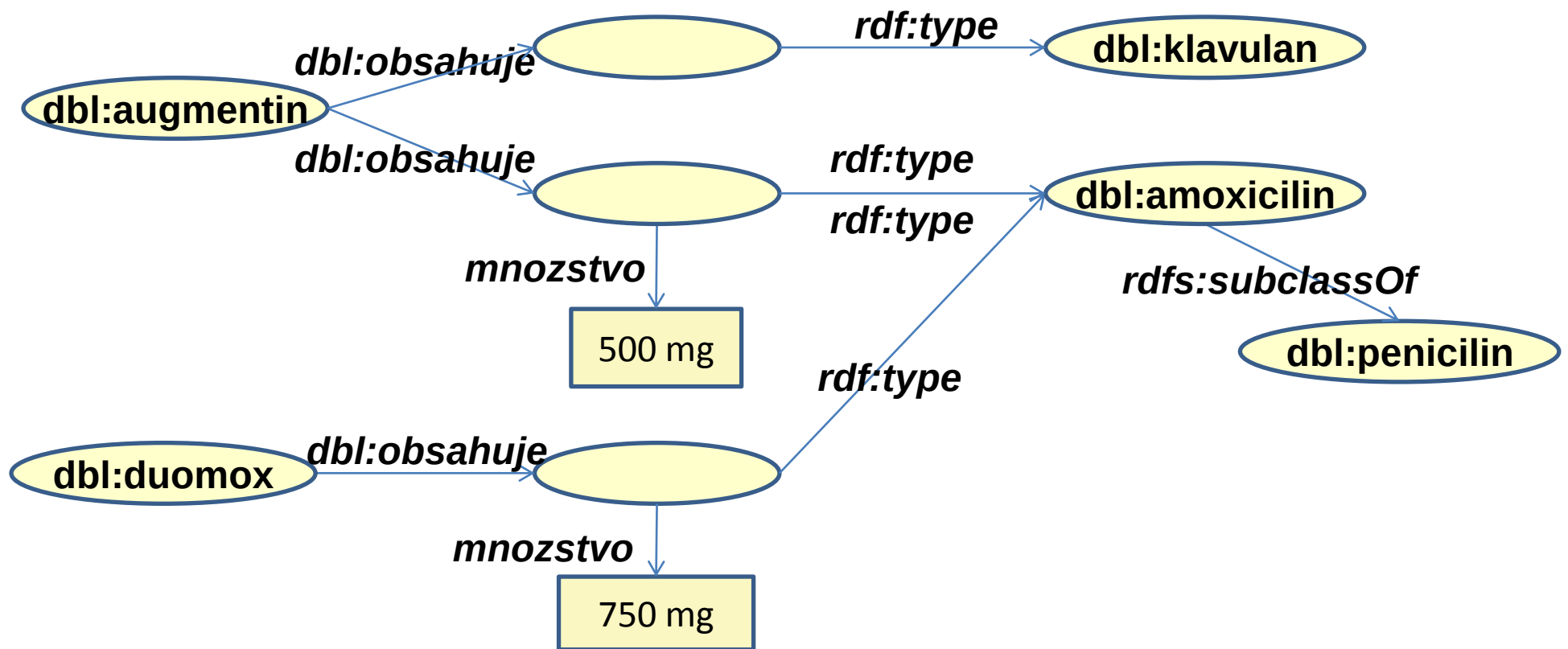
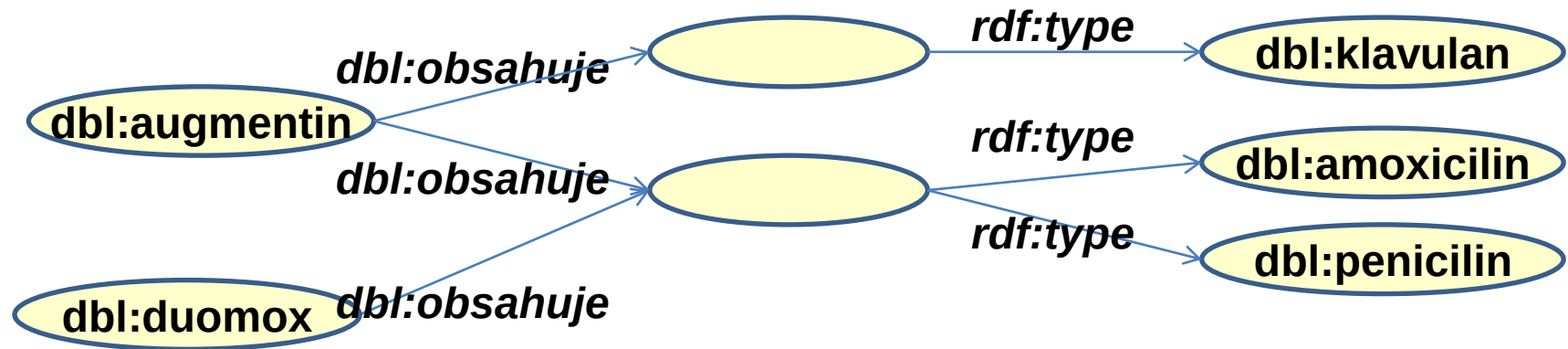

GR4

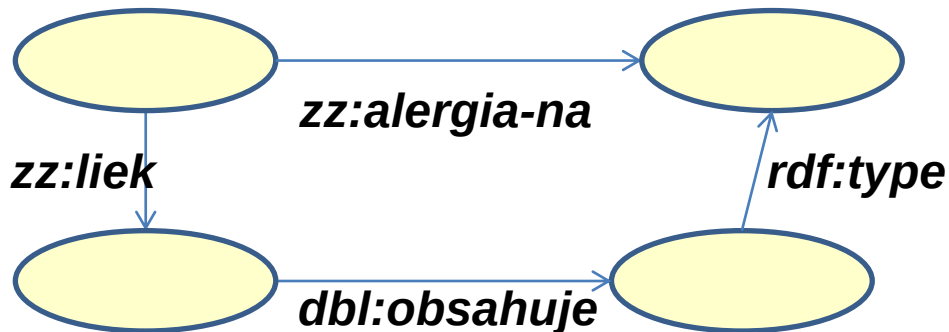
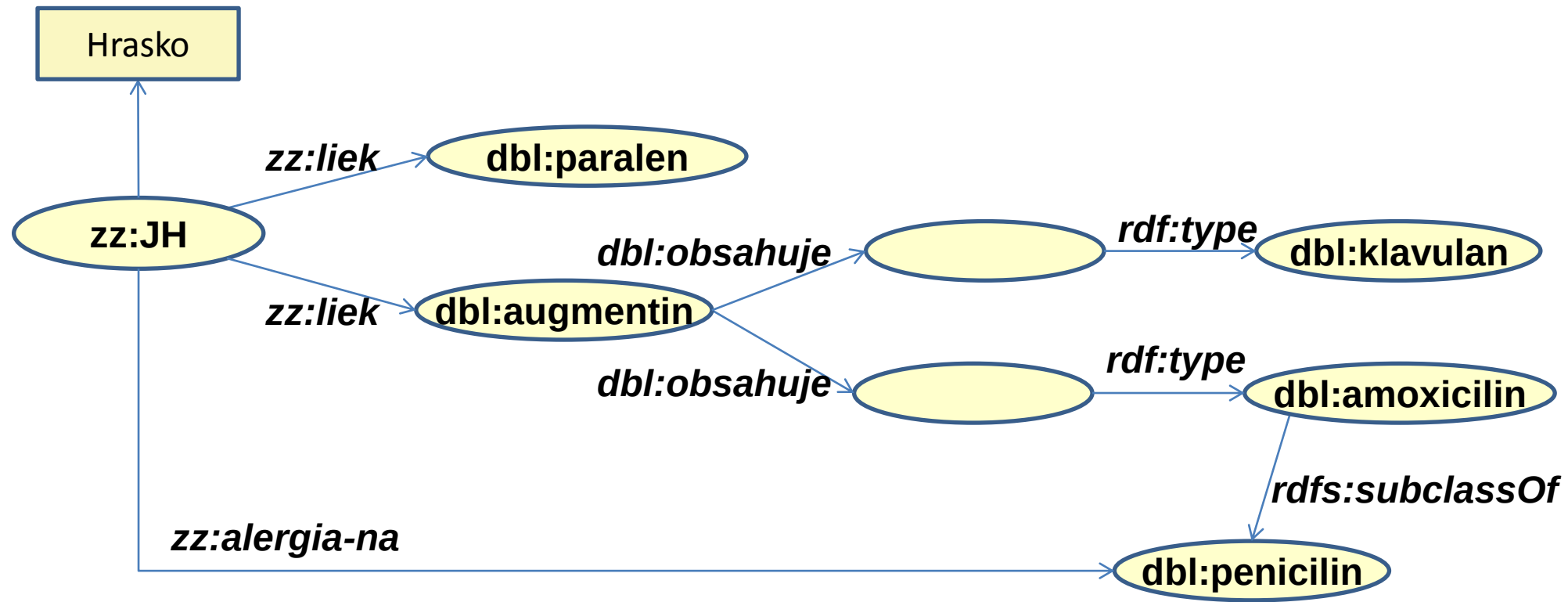

GR5

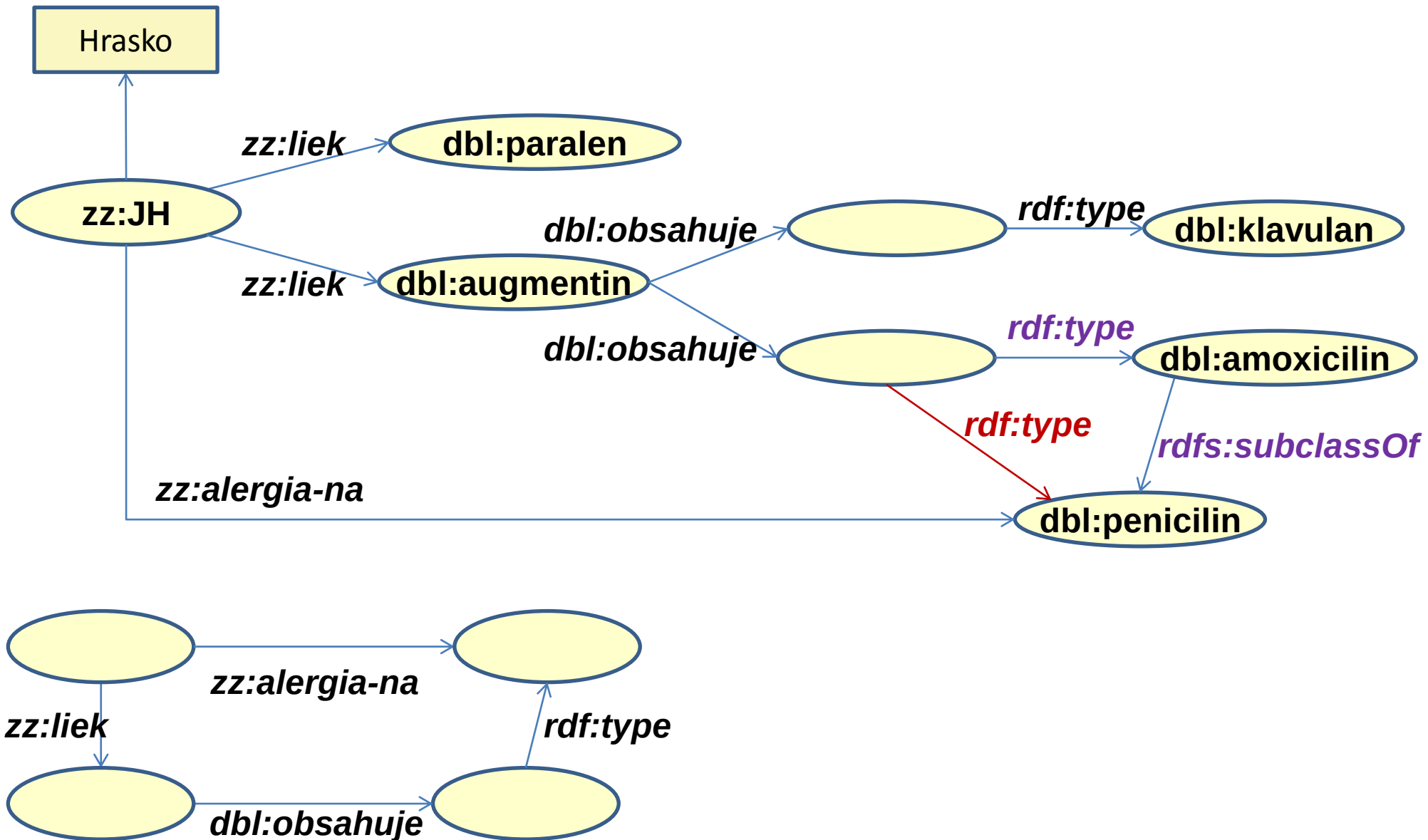

Dedukčné pravidlo pre rdf:type

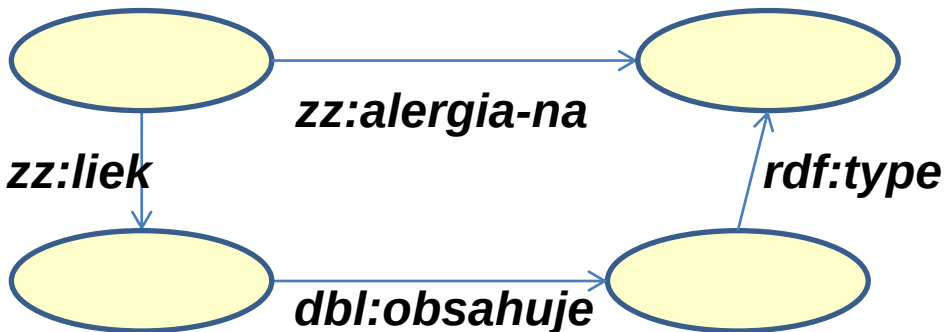
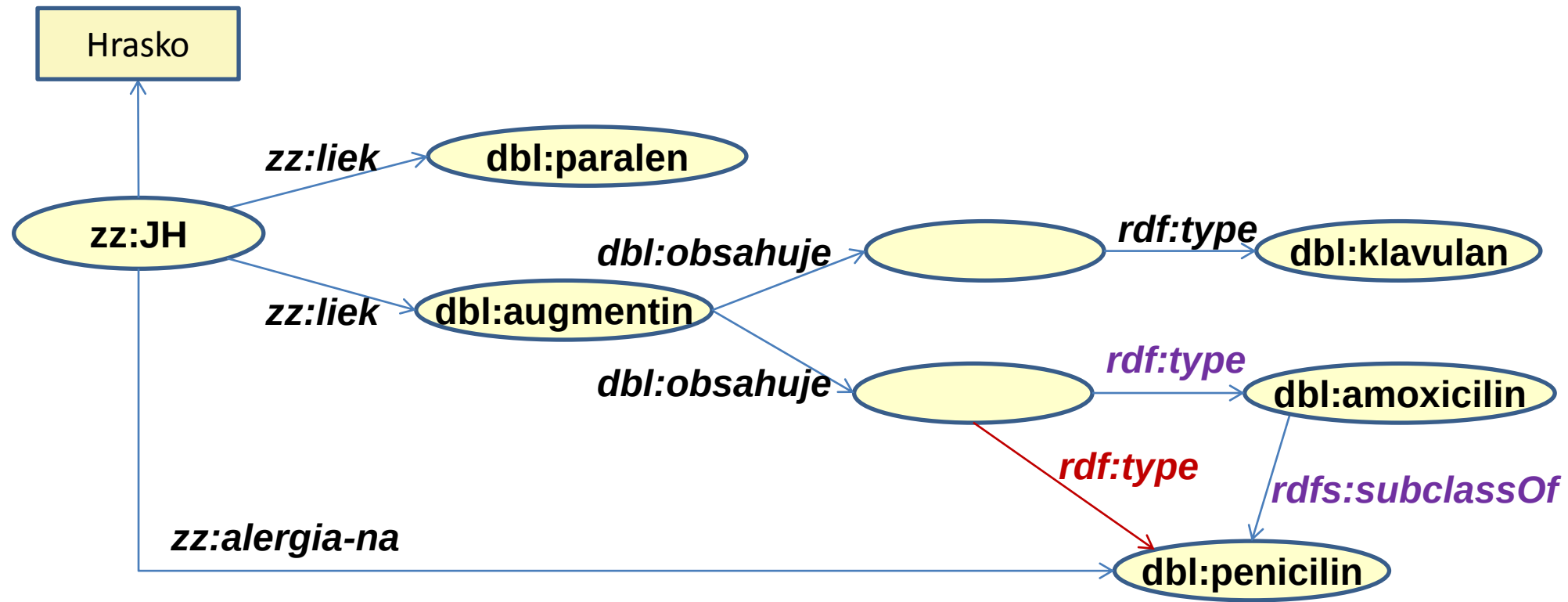

s rdf:type *x*
x rdfs:subclassOf *y*
-----
s rdf:type *y*

Dedukčné pravidlo pre rdf:type

Dedukčné pravidlo pre rdf:type

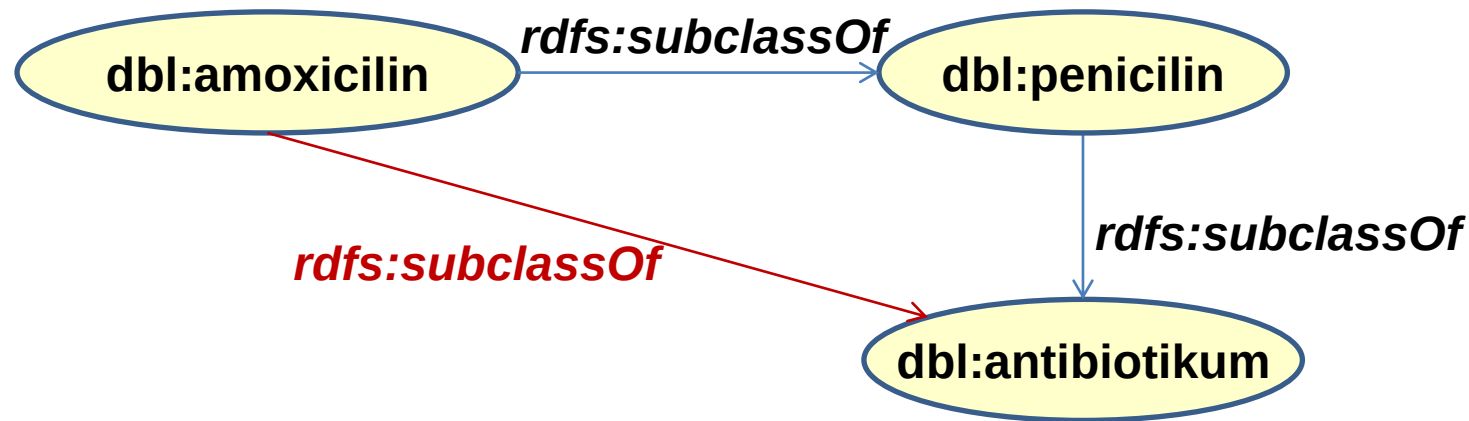
`s rdf:type x`
`x rdfs:subclassOf y`

`s rdf:type y`

Dedukčné pravidlo pre tranzitivitu `rdfs:subclassOf`

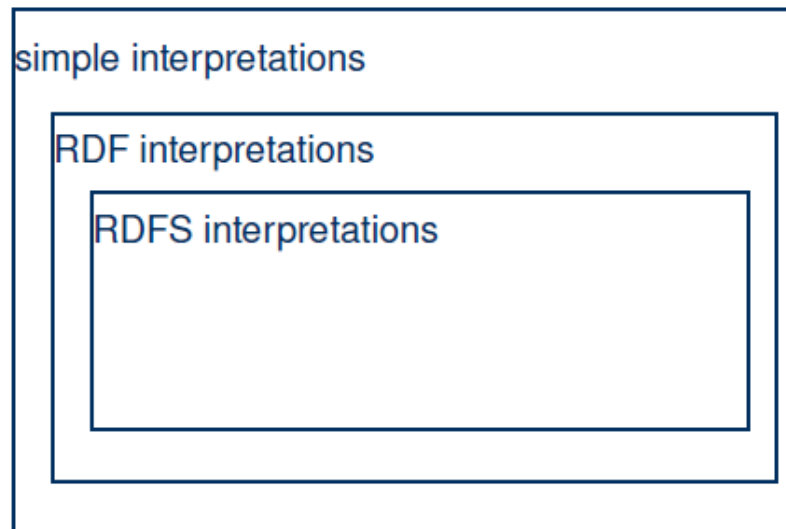
```
s rdfs:subclassOf x  
x rdfs:subclassOf y  
-----  
s rdfs:subclassOf y
```

Triedy interpretácií

Ked sa zaoberáme interpretáciami nejakého formálneho jazyka, môžeme uvažovať o akýchkoľvek interpretáciách ale môžeme požadovať aby interpretácie mali isté vlastnosti. Termín **rdfs:subClassOf** môžeme obecné interpretovať ako akýkoľvek pojem napr. vzťah „**byť** **ziakom** **triedy**“. V slovníku RDFS však tento termín reprezentuje vzťah, ktorý sme si intuitívne interpretovali ako vzťah podmnožiny alebo podtriedy. Takáto interpretácia má dôležitú vlastnosť - **tranzitivitu**.

Semantics of RDF(S)

- we proceed stepwise:

- the more we restrict the set of interpretations, the stronger the consequence relation becomes

Triedy interpretácií

Jednoduchá interpretácia môže menám slovníka priradiť akýkoľvek význam:

- Univerzum môže byť akákoľvek množina prvkov, pojmov, vzťahov...
- Hodnoty zobrazenia I_S a I_L môžu byť akékoľvek objekty/pojem z univerza
- Hodnoty funkcie I_{EXT} akékoľvek binárne relácie nad univerzom

Nekladie na tieto množiny a zobrazenia žiadne podmienky či obmedzenia.

V ďalšom sa budeme zaoberať triedami interpretácií, ktoré spĺňajú určité **sémanticke podmienky – axiómy**, ktoré sa považujú za platné (v danej triede interpretácií). S využitím týchto axióm a sémantických podmienok je možné z daného predpokladu (RDF-grafu) dedukovať viac dôsledkov ako pri jednoduchej interpretácii.

Nech $\mathcal{I}$ je nejaká trieda interpretácií, potom platí:

Ak E je jednoduchým dôsledkom G , potom je E dôsledkom aj v triede interpretácií $\mathcal{I}$.